

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

مدرسه علمیه کوثر «سلام الله علیها»، شهرستان زرنديه

عنوان

نقش زنان خانه‌دار در اقتصاد خانواده

استاد راهنما

سرکار خانم فرزانه کاردان

گروه پژوهشی

پویندگان حقیقت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

مسئله نقش زنان خانه‌دار در اقتصاد خانواده از اساسی‌ترین مسائلی است که با این وجود ضرورت تبیین آن، آنچنان مورد توجه اندیشمندان واقع نشده است؛ به گونه‌ای که هیچ اثر مکتوبی در این زمینه ارائه نشده است. از این رو تحقیق حاضر با روش توصیفی-تحلیلی در پی کشف پاسخ این سؤال است که نقش زن در اقتصاد خانواده چیست. باید گفت زن به عنوان یکی از دو رکن اساسی خانواده و نیمی از جامعه در جایگاه مادری و همسری از طرق مختلفی نقش خود را در بهبود اقتصاد خانواده ایفا می‌کند. زنان خانه‌دار با خانه‌داری و تربیت فرزندان به طور مستقیم و غیر مستقیم باعث قوام اقتصاد و پرورش نیروی کاری می‌شوند. تدابیری مثل، طرح و برنامه‌ریزی برای هر مدیریتی از جمله زنان خانه‌دار ضروری است. تحصیلات، علم و آگاهی نیز لازمه مدیریت است. تقسیم کار از طریق ایجاد اوقات فراغت برای انجام فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فشار روحی و جسمی بر زنان، در اقتصاد خانواده تأثیرگذار است. نوشتن و اولویت‌بندی هزینه‌ها توسط زنان به عنوان مدیر داخلی خانه، از مصارف غیر ضروری جلوگیری می‌کند و سبب می‌شود درآمد مازاد به صورت پس‌انداز ذخیره شود و سرمایه‌گذاری حاصل از آن آرامش را برای خانواده به ارمغان آورد. زنان با کنترل و نظارت بر درآمد و مصرف نیز می‌توانند در ارتقای کیفیت اقتصاد خانواده در جنبه مادی و معنوی مؤثر واقع شوند. علاوه بر این فعالیت‌های اقتصادی زنان خانه‌دار در خارج و داخل خانه به طور مستقیم باعث افزایش درآمد خانواده می‌شود. نقش دیگر زن در اقتصاد خانواده اصلاح الگوی مصرف است و این امر، با قناعت در درآمد و پرهیز از اسراف، تجمل‌گرایی، چشم و هم‌چشمی و مدگرایی در بخش مصرف میسر می‌شود.

کلید واژگان تحقیق عبارتند از: اقتصاد، خانواده، مدیریت، زنان، اقتصاد خانواده.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	فصل اول: مبانی و مفاهیم تحقیق
۳	۱- مفهوم اقتصاد
۳	۱-۱- مفهوم لغوی اقتصاد
۴	۲-۱- مفهوم اصطلاحی اقتصاد
۵	۲- مفهوم اقتصاد خانواده
۷	فصل دوم: تدابیر مدیریتی مؤثر زنان خانهدار در اقتصاد خانواده
۸	۱- خانه‌داری
۱۱	۲- تربیت فرزندان
۱۵	۲-۱- تربیت اقتصادی فرزندان به طور مستقیم
۲۱	۲-۲- تربیت اقتصادی فرزندان به طور غیر مستقیم
۲۲	۳- طرح و برنامه ریزی
۲۵	۴- یادداشت و صورت برداری از درآمدها و هزینه‌ها
۲۸	۵- دسته بندی هزینه‌ها و اولویت‌بندی آنها

۶- علم و آگاهی	۳۱
۷- تقسیم کار	۳۵
۸- نظارت و کنترل	۳۷
۸-۱- نظارت و کنترل بر فرایند درآمدزایی	۳۸
۸-۲- نظارت و کنترل بر مصرف و هزینه کردن	۳۹
۹- پس انداز و سرمایه گذاری	۴۲
فصل سوم: فعالیت های اقتصادی مؤثر زنان خانه دار در اقتصاد خانواده	۴۶
۱- فعالیت اقتصادی زنان خانه دار در منزل	۴۶
۲- فعالیت اقتصادی زنان خانه دار در خارج منزل	۵۰
فصل چهارم: اصلاح الگوی مصرف خانواده توسط زنان خانه دار	۵۳
۱- پرهیز از اسراف	۵۴
۱-۱- مفهوم اسراف	۵۴
۱-۲- حد اسراف	۵۵
۱-۳- انواع اسراف	۵۶
۱-۳-۱- اسراف در تغذیه	۵۶
۱-۳-۱-۱- اسراف در نان	۵۸
۱-۳-۱-۲- اسراف در میوه	۶۱

۵۵- وطن دوست، رضا، فرهنگ روابط اجتماعی در آموزه‌های اسلامی، ج ۱، چاپ سوم، مشهد، واحد نشر دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۸هـ.ش.

۵۶- وطنی، منصوره، حقوق و وظایف زن و شوهر در قرآن و کلام اهل بیت - علیهم السلام - ، چاپ اول، قم: انتشارات زائر، ۱۳۸۸هـ.ش.

۵۷- یوسفیان، نعمت الله، احکام اقتصادی خانواده، چاپ اول، قم، نشر زمزم هدایت، ۱۳۹۱هـ.ش.

۵۸- _____، تربیت دینی فرزندان، چاپ اول، قم: زمزم هدایت، ۱۳۸۶هـ.ش.

منابع عربی

۱- ابن بابویه صدوق، محمد بن علی، علل الشرائع، (مترجم علی اکبر میرزایی)، چاپ دوم، تهران: ناشر ادباء، ۱۳۹۰هـ.ش.

۲- ابن منظور الافریقی المصری، محمد بن مکرم، لسان العرب، چاپ چهارم، بیروت، دارصادر، ۲۰۰۵هـ.ق.

۳- افرام البستانی، فؤاد، ترجمه المنجد الطلاب، (محمد بندریگی)، چاپ دوم، تهران، نشر اندیشه اسلامی، ۱۳۸۶هـ.ش.

۴- بندریگی، محمد، فرهنگ المعجم الوسیط، چاپ سوم، قم، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۹هـ.ش.

۵- چپرا، محمد عمرا، اسلام و چالش اقتصادی، (مترجمین، حسین میرمعزی، علی اصغرهادی نیا، احمدعلی یوسفی)، چاپ دوم، تهران، سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۵هـ.ش.

- ۶- حرالعاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۷، چاپ اول، قم، ذوی القربی، ۱۳۸۷هـ ش.
- ۷- حقی بروسوی، اسماعیل، تفسیر روح البیان، ج ۷، چاپ اول، بیروت، نشر دارالفکر، بی تا.
- ۸- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات فی غریب القرآن، (محمد خلیل میقانی)، چاپ اول، بی جا، مؤسسه فرهنگی آرایه، ۱۳۸۷هـ ش.
- ۹- شیخ صدوق، محمد بن علی، من لایحضره الفقیه، مترجم: محمد جواد غفاری، ج ۱، چاپ دوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۷هـ ش.
- ۱۰- طباطبائی، محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، (محمد باقر موسوی همدانی)، ج ۱۶ و ۲۲، چاپ پنجم، قم: انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴هـ ش.
- ۱۱- طبرسی، فضل بن حسن، ترجمه مجمع البیان، (رضا ستوده)، ج ۱۹، چاپ اول، تهران: انتشارات فراهانی، ۱۳۶۰هـ ش.
- ۱۲- فیض کاشانی، حسن، التفسیر الصافی، (حسین اعلمی)، ج ۴، چاپ دوم، تهران: انتشارات الصدر، ۱۱۹۵هـ ق.
- ۱۳- قمی، عباس، سفینه البحار، ج ۱، چاپ پنجم، بی جا، دارالاسوه للطبعه و النشر، ۱۴۲۸هـ ق.
- ۱۴- قمی، محمد بن علی بن حسین بن بابویه، خصال، ج ۵۴، قم: جامعه مدرسین قم، ۱۴۰۳هـ ق.
- ۱۵- کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الکافی، ج ۵، دارالکتب الاسلامیه، مصحح علی اکبر غفاری، چاپ سوم، تهران، ۱۳۶۷هـ ش.

۱۶- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار الجامعه للدرر اخبار الائمه الاطهار، ج ۷۶، چاپ اول، بیروت - لبنان، نشر الامیره، ۱۴۲۹هـ.ق.

۱۷- مسعود، جبران، الرائد، (رضا انزابی نژاد)، ج ۲، چاپ چهارم، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۳هـ.ش.

۱۸- معلوف، لوئیس، ترجمه المنجد، (احمد سیاح)، ج ۲، چاپ چهارم، تهران: انتشارات اسلام، ۱۳۸۲هـ.ش.

مقالات

۱- ادیب، یوسف، تاجور، آذر، پور طهماسبی، سیاوش، نقش زن ایرانی در اصلاح الگوی مصرف، مجله مهندسی فرهنگی، شماره ۳۵-۳۶، ۱۳۸۸هـ.ش.

۲- انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی - رحمه الله علیه -، مدیریت اقتصادی خانواده، پیوند، شماره ۳۶۰، ۱۳۸۸هـ.ش.

۳- انصاری، نصرالله، مبانی قرآنی اصلاح الگوی مصرف، کوثر معارف، شماره ۱۵، ۱۳۹۴هـ.ش.

۴- حسینی، محمود، مرید سادات، پگاه، فهام، الهام، کسب و کار خانگی زنان ایران، مجله کار و جامعه، ۱۳۸۶، شماره ۹۱-۹۳، بی.تا.

۵- رضایی آهوانویی، زهرا، نقش زن در اقتصاد خانواده، طه‌ورا، شماره ۹، ۱۳۹۴هـ.ش.

۶- رفعت جاه، مریم، هویت انسانی زن در چالش و آرایش مو، مطالعات راهبردی زنان، شماره ۲۸، ۱۳۸۶هـ.ش.

۷- شجاعی، محمد صادق، جوانان و مدگرایی، مجله مکاتبه و اندیشه، شماره ۲۸، ۱۳۹۵هـ.ش.

- ۸- صفاری، مصطفی، «مدیریت اقتصادی در خانواده»، پیوند، شماره ۳۴۵ و ۳۴۷، ۱۳۸۷ هـ.ش.
- ۹- صلیبی، ژانست، زن، سواد و توسعه، مجله فرهنگ، شماره ۲۲-۲۳، ۱۳۷۶ هـ.ش.
- ۱۰- طاهر زاده، مظاهر، نقش مدیریتی زنان در خانواده، طه‌ورا، شماره ۲،
- ۱۱- علوی، فاطمه، زن و تجمل پرستی، پاسدار اسلام، شماره ۱۶۵، ۱۳۷۴ هـ.ش.
- ۱۲- کارپرور، ریحانه، زنان و اصلاح الگوی مصرف، طه‌ورا، شماره ۱۱، ۱۳۹۴ هـ.ش.
- ۱۳- کرباسیان، قاسم، رسانه و مدگرایی، مجله مطالعات اجتماعی و رسانه، شماره ۱، ۱۳۹۵ هـ.ش.
- ۱۴- لهسایی زاده، عبدالعلی، نقش زنان در اقتصاد روستایی ایران، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۲۱-۲۲، ۱۳۷۴-۱۳۷۵ هـ.ش.
- ۱۵- ماهروزاده، طاهره، نقش مدیریتی زنان در خانواده، طه‌ورا، شماره ۲، ۱۳۸۷ هـ.ش.
- ۱۶- مرکز امور مشارکت زنان، صرفه جویی = مصرف صحیح، پیوند، شماره ۲۳۷ و ۲۳۸ و ۲۳۹، ۱۳۷۸ هـ.ش.
- ۱۷- ملک زاده، فهیمه، آموزش زنان و تأثیر آن بر خانواده، مجله الهیات، شماره ۱۳، ۱۳۸۹ هـ.ش.
- ۱۸- منصور نژاد، محمد، نقش زنان تحصیل کرده در تشکیل و تحکیم خانواده، مباحث بانوان شیعه،
- ۱۹- موسوی، مهدی، مصرف گرایی و مدیریت اقتصادی خانواده، ارمغان، شماره ۸، ۱۳۸۸ هـ.ش.

۲۰- ناجی، محمد علی، توزیع ناعدلانه آموزشی و اشتغال برای زنان، مجله پیام زن، شماره ۱۱۰، ۱۳۸۰هـ.ش.

۲۱- نجفی، محمد علی، زنان، اقتصاد و مشارکت در مدیریت و برنامه ریزی، مجله حقوق زنان، شماره ۲۵، ۱۳۸۳هـ.ش.

۲۲- ندری ابیانه، فرشته، خانه داری، اشتغال و زنان ایرانی، مباحث بانوان شیعه، شماره ۹، ۱۳۸۵هـ.ش.

۲۳- نساجی، زهرا، زن، اشتغال و خانواده، مکتب اسلام، شماره ۶، ۱۳۸۴هـ.ش.

۲۴- نوری، علی رضا، معیارهای اسلامی پوشش زنان و الگوی مصرف آن، پژوهش‌نامه حقوق اسلامی، شماره ۹ و ۸، ۱۳۸۱هـ.ش.